

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	06.07.2018
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 26.06.2018, 21

Kollektiivse töötüli lahendamise seadus

Vastu võetud 05.05.1993

[RT I 1993, 26, 442](#)

jõustumine 07.06.1993

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
20.12.1995	RT I 1996, 3, 57	01.09.1996
02.06.1998	RT I 1998, 57, 858	06.07.1998
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
17.12.2008	RT I 2009, 5, 35	01.07.2009
20.05.2010	RT I 2010, 29, 151	20.06.2010
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
28.02.2013	RT I, 20.03.2013, 1	01.04.2013
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015
05.03.2015	RT I, 10.03.2015, 31	05.07.2015 – Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 18 lõige 3 osas, millega on määratud toetusstreigist etteteatamise tähtajaks kolm päeva.
23.09.2015	RT I, 16.10.2015, 1	26.10.2015
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
13.06.2018	RT I, 26.06.2018, 4	06.07.2018

I. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolev seadus reguleerib kollektiivse töötüli lahendamise ning streigi ja töösulu väljakuulutamise ning korraldamise korda.

§ 2. Mõisted

(1) Kollektiivne töötüli on lahkarvamus tööandja või tööandjate ühingu või liidu ja töötajate või töötajate ühingu või liidu vahel, mis on tekkinud kollektiivlepingute sõlmimisel ja täitmisel ning uute töötingimuste kehtestamisel.

(2) Streik on töökatkestus, mis toimub töötajate või töötajate ühingu või liidu algatusel, saavutamaks tööandjalt või tööandjate ühingult või liidult järeleandmisi seaduslikes tööalastes nõudmistes.

(3) Töösul on töökatkestus tööandja või tööandjate ühingu või liidu algatusel, saavutamaks töötajatelt või nende ühingult või liidult järeleandmisi seaduslikes tööalastes nõudmistes.

§ 3. Kollektiivse töötüli pooled

- (1) Kollektiivse töötüli poolteks on tööandja või tööandjate ühing või liit ning töötajad või töötajate ühing või liit.
- (2) Töötajaid, töötajate ühingut või liitu esindab nende poolt volitatud isik (edaspidi *töötajate esindaja*).
- (3) Tööandjat, tööandjate ühingut või liitu esindab nende poolt volitatud isik (edaspidi *tööandja*).

§ 4. Töötajate ja tööandjate nõudmiste esitamine

Töötajate ja tööandjate nõudmised esitatakse teisele poolele kirjalikult.

§ 5. Nõudmiste läbivaatamine

(1) Tööandja, samuti töötajate esindaja on kohustatud esitatud nõudmised läbi vaatama seitsme kalendripäeva jooksul nende esitamise päevast arvates ja teatama oma otsusest nõudmiste esitajale kirjalikult järgmisel päeval pärast otsustamist.

(2) Nõudmiste läbivaatamise juurde võib kutsuda nõudmisi esitanud poole esindajaid ja välja nõuda asja sisuliseks lahendamiseks vajalikke dokumente.

§ 6. Töötulist teatamine

Pooled pöörduvad kirjalikult riikliku lepitaja poole, kui läbirääkimiste käigus kokkulepet ei saavutata ning tekib töörahu katkemise oht.

§ 7. Töötüli lahendamine tööandjate liidu ja töötajate liidu poolt

(1) Kollektiivsete töötülide korral võivad tööandja ja töötajate esindaja omavahelise kokkuleppe mittesaavutamisel pöörduda tööandjate liidu ja töötajate liidu poole.
[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

(2) Tööandjate liit ja töötajate liit moodustavad töötüli lahendamiseks pariteetsel alusel komisjoni kolme päeva jooksul, arvates avalduse laekumisele järgnevast päevast, millest teatatakse riiklikule lepitajale.

(3) Tööandjate liidu ja töötajate liidu vahel saavutatud kokkulepe on vaidlevatele pooltele kohustuslik.

II. peatükk LEPITAMINE

§ 8. Riiklik lepitaja

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

(1) Riiklik lepitaja on sõltumatu erapooletu ametiisik, kes aitab töötüli pooltel leida neid rahuldavat lahendust.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

(2) Riikliku lepitaja põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

(3) [Kehtetu -RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

(3¹) [Kehtetu -RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

(4) [Kehtetu -RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

(5) [Kehtetu -RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 8¹. Riiklikule lepitajale esitatavad nõuded

Riikliku lepitajana tegutsev isik peab:

- 1) olema teovõimeline Eesti Vabariigi kodanik, kelle alaline elukoht on Eesti Vabariigis;
 - 2) olema omandanud kõrghariduse või sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni;
 - 3) omama kollektiivse töötüli lahendamiseks vajalikke oskusi, kogemusi ja teadmisi, sealhulgas oskusi, kogemusi ja teadmisi tööõigusest ning tööturu ja ettevõtluse toimimisest;
 - 4) valdama keelseaduse nõuetest lähtudes riigikeelt vähemalt C1-tasemel.
- [RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 8². Riikliku lepitaja valimine ja ametisse nimetamine

(1) Tööandjate ja ametiühingute keskliidud lepivad riikliku lepitaja kandidaadis kokku:

1) hiljemalt kolm kuud enne ametisoleva riikliku lepitaja ametiaja lõppemist käesoleva seaduse § 8³ punktis 1 sätestatud alusel või

2) kolme kuu jooksul pärast riikliku lepitaja ametiaja lõppemist käesoleva seaduse § 8³ punktides 2–5 sätestatud alusel.

(2) Tööandjate ja ametiühingute keskliidud esitavad kokkuleppe valdkonna eest vastutava ministri kaudu Vabariigi Valitsusele või teavitavad Vabariigi Valitsust tähtaegselt kokkuleppe mittesaavutamisest valdkonna eest vastutava ministri kaudu. Kokkuleppele lisatakse:

1) kandidaadi kirjalik nõusolek asuda riikliku lepitaja ametikohale;

2) dokumendid, mis tõendavad kandidaadi vastavust käesoleva seaduse §-s 8¹ sätestatud nõuetele.

(3) Kui tööandjate ja ametiühingute keskliidud ei saavuta riikliku lepitaja kandidaadi suhtes tähtaegselt kokkulepet, valitakse riikliku lepitaja kandidaat Sotsiaalministeeriumi korraldatud avaliku konkursi korras.

(4) Konkursi komisjon on kolmeliikmeline ning sellesse kuuluvad valdkonna eest vastutav minister, tööandjate keskliidu esindaja ja ametiühingute keskliidu esindaja. Kui ametiühingute või tööandjate keskliite on rohkem kui üks, nimetavad nii ametiühingute keskliidud kui ka tööandjate keskliidud kumbki ühe esindaja. Komisjon langetab otsuse riikliku lepitaja kandidaadi kohta lihthäälteenamusega.

(5) Sotsiaalministeerium teavitab konkursi lõpptulemustest konkursi võitnud isikut ja valituks mitteosutunud kandidaate kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis viie tööpäeva jooksul alates konkursi lõpptulemuste selgumisest.

(6) Kui käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel ei õnnestu riikliku lepitaja kandidaati valida, esitab riikliku lepitaja kandidaadi Vabariigi Valitsusele valdkonna eest vastutav minister.

(7) Vabariigi Valitsus nimetab riikliku lepitaja ametisse viieks aastaks.

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 8³. Riikliku lepitaja ametiaja lõppemine

Riikliku lepitaja ametiaeg lõpeb:

1) tähtaja möödumise päeval;

2) 30 tööpäeva möödumisel omal soovil ametist lahkumise avalduse esitamisest valdkonna eest vastutavale ministrile;

3) tahtlikult toimepandud kuriteo eest süüdimõistva kohtuotsuse jõustumise päeval;

4) päeval, kui jõustub ettevaatamatuse tõttu toimepandud kuriteo eest süüdimõistev kohtuotsus, millega on ette nähtud vabaduskaotuslik karistus;

5) riikliku lepitaja surma korral.

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 8⁴. Riikliku lepitaja töötingimused

Riiklikule lepitajale kohaldatakse avaliku teenistuse seaduse § 43 lõikeid 1, 2 ja 4 ning § 62.

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 8⁵. Riikliku lepitaja asetäitja-nõunik

(1) Riikliku lepitaja asetäitja-nõunik täidab riikliku lepitaja ülesandeid:

1) riikliku lepitaja ajutisel äraolekul;

2) olukorras, kui riiklik lepitaja on ennast lepitusmenetlusest taandanud;

3) riikliku lepitaja ametiaja lõppemisel kuni uue riikliku lepitaja nimetamiseni.

(2) Riikliku lepitaja asetäitja-nõunik peab vastama käesoleva seaduse §-s 8¹ riiklikule lepitajale esitatud nõuetele.

(3) Lisaks töölepingu seaduses sätestatule on riiklikul lepitajal õigus riikliku lepitaja asetäitja-nõunikuga tööleping üles öelda 90 kalendripäeva jooksul alates riikliku lepitaja ametisse nimetamisest, teatades töölepingu lõppemisest ette vähemalt 30 kalendripäeva.

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 8⁶. Riikliku Lepitaja Kantslei

- (1) Riikliku Lepitaja Kantslei (edaspidi *kantslei*) on riiklikku lepitajat teenindav asutus.
- (2) Kantsleid juhib riiklik lepitaja. Riiklik lepitaja sõlmib kantslei töötajatega töölepingud.
- (3) Riikliku lepitaja asetäitja-nõunik kuulub kantslei koosseisu.
- (4) Riikliku lepitaja ja kantslei tegevuseks vajalikud kulud kaetakse riigieelarvest.
- (5) Kantslei registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris selle registri põhimääruses sätestatud korras.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 9. Riikliku lepitaja ülesanne

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

Riikliku lepitaja põhiülesanne on kollektiivse töötüli lahendamisele kaasaaitamine lepitusmenetluses. Riiklik lepitaja selgitab välja töötüli põhjused ja asjaolud ning pakub välja lahendusi.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 10. Riikliku lepitaja õigused

[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

- (1) Riiklikul lepitajal on õigus kutsuda pooli osa võtma lepitustoimingutest.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]
- (2) Riiklikul lepitajal on õigus kaasata oma töösse asjatundjaid või eksperte ning pädevaid ametiisikuid, kellele põhitööst vabastamise korral hüvitatakse saamata jäänud töötasu seaduses ettenähtud korras.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 11. Poolte lepitamine

- (1) Leppimine toimub riikliku lepitaja vahendusel või riikliku lepitaja omapoolse ettepaneku alusel. Riikliku lepitaja ettepanekule peavad pooled vastama kolme päeva jooksul.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]
- (2) Pooled on kohustatud osa võtma lepitustoimingutest, saatma lepitustoimingutele oma täievolilised esindajad ning esitama asja sisuliseks lahendamiseks vajalikud dokumendid riikliku lepitaja poolt määratud ajaks.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]
- (3) Leppimine vormistatakse protokolliga, millele kirjutavad alla poolte esindajad ja riiklik lepitaja. Protokoll koostatakse ka siis, kui kokkulepet ei saavutata.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]
- (4) Allakirjutatud protokollis sisalduv leppimine on pooltele kohustuslik ja jõustub allakirjutamise hetkest, kui ei ole kokku lepitud teises tähtajas.
- (5) Riiklik lepitaja ja töötüli lahendamisest osavõtjad peavad hoidma neile lepitustoimingute käigus teatavaks saanud tootmis-, äri- või ametisaladusi.
[RT I, 16.10.2015, 1- jõust. 26.10.2015]

§ 12. Töötüli lahendamine kohtus

- (1) Kui töötajate ja tööandjate liit kollektiivlepingu täitmisest tulenevas vaidluses kokkulepet ei saavuta, on neil õigus pöörduda vaidluse lahendamiseks töövaidluskomisjoni või kohtusse.
- (2) Streigi ja töösulu korraldamine on keelatud, arvates töövaidluskomisjoni või kohtusse pöördumise päevast.

§ 13. Streigi ja töösulu õiguse tekkimine

- (1) Töötajatel, töötajate ühingul või liidul tekib õigus korraldada töötüli lahendamiseks streik, tööandjal, tööandjate ühingul või liidul aga töösulg üksnes siis, kui töörahu kohustus ei kehti, kui käesolevas seaduses ettenähtud lepitusprotseduurid on täidetud, kuid leppimist ei ole saavutatud või ei peeta saavutatud kokkuleppest kinni või ei täideta kohtuotsust.
- (2) Streigi või töösulu korral on pooled kohustatud taas alustama läbirääkimisi kollektiivses töötülis kokkuleppele jõudmiseks.

III. peatükk